



Foto: Jakub Červenka

Marek Vohralík

Hudební festivaly jako české národní specifikum? Není to pravda

Málokdo má takový vhled do problematiky hudebních festivalů jako on. Na dvou velkých akcích Marek Vohralík aktivně participuje a jako bývalý výkonný ředitel FESTAS jich v minulosti několik desítek zastřešoval. Co mu naopak leží v žaludku, jsou městské slavnosti. „Vytváří nefér konkurenční tlak,“ říká.

TEXT: PETR ADÁMEK

Vzpomenete si ještě na svůj úplně první festival?

Úplně přesně! Byl to Sázavafest v roce 2004, ještě když se konal na Sázavě. V té době byl Sázavafest jeden z nejlepších festivalů u nás. Jezdila tam spousta ska, reggae a punkrockových kapel – přesně ty žánry, které jsem tehdy poslouchal.

O mnoho let později se pro vás festivaly staly denním chlebem. Sedm let jste byl spojen s asociací FESTAS, která zastřešuje domácí festivaly. Jaká byla v pozici výkonného ředitele vaše pracovní náplň?

Zpočátku bylo moje hlavní poslání vysvětlit lidem, proč to vůbec chceme dělat, což nebylo vůbec jednoduché. Nešlo jen o samotné festivaly a partnery, ale zejména státní správu, která festivalový trh ovlivňuje. Museli jsme dát najevo, že jsme tady a že je důležité se s námi bavit. Hudební festival jako takový totiž není v české legislativě nijak definovaný. Přitom na pořádání dopadá hromada zákonů, které se sice primárně týkají jiných oblastí, ale na festival mají také vliv. A nikdo už nedomýšlí jaký. Dobrým příkladem je plán zavedení EET, které jsme intenzivně řešili krátce před pandemií covidu-19. Princip potřeby státu kontrolovat výběr daní je pochopitelný. Jenže jedna věc je pořídit do hospody dlouhodobě jednu kasu a úplně něco jiného je pořídit kvůli několika festivalovým dnům desítky, nebo u těch velkých festivalů dokonce stovky kas.

Uvedete ještě další příklady?

Je jich mnoho. Když se před vznikem FESTAS schválila nová legislativa, tak se až poté řešily důsledky pro festivaly. My jsme chtěli dosáhnout stavu, kdy můžeme zabouchat na dveře ve chvíli, než je pozdě. Třeba zákon o místní poplatcích, tzv. Airbnb novela, která měla řešit krátkodobé pronájmy. Jedna z věcí, které zákon vedle povinnosti odvést městu poplatků upravuje, je evidenční povinnost. Zkrátka osobní údaje, jak to známe z hotelů. Když předpis Ministerstvo financí připravilo, bylo to v době, kdy jsme měli natolik silné slovo, že jsme v rámci připomínkového řízení dostali návrh k posouzení. V tu chvíli jsme zjistili, že v prostředí festivalů bude efektem situace, kdy budeme muset evidovat každého člověka ve stanových městečkách. Představte si, jak by to vypadalo, kdyby pořadatelé museli každého člověka zastavit, všechny údaje s ním vyplnit a pak je ještě schraňovat. Jde přitom o ty nejcitlivější osobní údaje včetně čísla osobního dokladu. S tím jsme šli v rámci připomínkového řízení na ministerstvo a vysvětlili jim, že pro festival je to uskutečnitelné jen za cenu obrovských nákladů, protože na takovou akci bychom museli najmout obrovské množství lidí, plus to následně nakládání s citlivými daty. Oni si řekli něco jako „no jo, vlastně“ a udělili nám výjimku, která umožňuje zjednodušenou evidenci. A podobných situací je mnoho. Úředníci nemohou při legislativním procesu dohlédnout do každého detailu, to je pochopitelné. A právě od toho



Konference FESTAS, foto: archiv Marka Vohralíka



Festival Let It Roll 2023



Foto: Jakub Červenka

je tu asociace institučního charakteru, která se dokáže ozvat, kdyby něco v daném odvětví dělalo paseku.

Zmínil jste absenci definice festivalu v legislativě. Byl byste tedy pro pevné ukotvení hudebních festivalů v zákoně?

To je hodně citlivé téma, na které se názory různí. Já osobně jsem hodnotovým ukotvením spíš pro svobodu, než abychom měli na všechno předpisy. Když jsme kdysi paní ministryni Schillerové vysvětlili průšvih, který by na festivalech způsobilo EET, tak ona diskuze utnula s tím, že nám výjimku nemůže dát. Kdyby se totiž v zákoně vymezil hudební festival, tak by tu najednou byly tisíce a tisíce festivalů, protože by se pod tuto definici chtěl schovat a tím se vyhnout EET úplně každý. Takže třeba z tohoto důvodu by bylo ukotvení dobré. Ale je i mnoho argumentů proti.

Existuje i další náplň FESTAS než komunikace se státní správou?

Stejně důležitá věc v poslání asociace je budování scény, jakési platformy, kde spolu lidi mluví a inspirují se. Festival je specifický tím, že se koná jednou za rok. Když někdo přijde s novým nápadem, tak trvá celý rok, než se vyzkouší. A pak je další rok na případnou úpravu. Tím, že spolu lidi napříč festivaly komunikují a sdílí zkušenosti, pomáhají rozvoji celého prostředí.

Funguje spolupráce i při bookování kapel?

Pro každého agenta kapely je ideální stav, kdy má v zemi nabídku od tří promotérů, kteří se mezi sebou přetahují. Nějaká pospolitost festivalů je naopak pro agenta noční můrou. Booking je ale na úrovni FESTAS hodně citlivé téma. Určitě to nefunguje tak, že by si jednotlivé festivaly rozparcelovaly, kdo koho bude bookovat a za kolik. V rámci vztahů si ale můžeme zavolat a rozumně si říct: „Hele, vím, že máme zájem o stejného interpreta, co s tím uděláme?“ A třeba si i říct, pro koho je to priorita, pro koho není, a tím pádem nebude nutné pouštět se do přestřelování nabídek.

Jakou vzpomínku ve vás dnes vyvolává začátek roku 2020 a počínající pandemie, začátek lockdownů a rušení festivalů?

Pamatuju si, jak poslední víkend v únoru přišli na zimní edici Let It Roll dva kluci ze srandy v protichemických oblecích. Všichni se s nimi fotili, strašná sranda. A pak se za týden všechno zavřelo. Víte, já jsem ročník 1990 a moje generace měla historickou kliku, že jsme si žili v totálním klidu a pohodě. Nemyslím světové události, ale dění v České republice, kdy se tady 30 let nestalo nic úplně kritického, nezažili jsme, že by ze dne na den nic neplatilo. A teď najednou přišla pandemie, a možná proto na nás dopadla tak

drtivě. Po celý život jsme nebyli zvyklí, že nás něco může takto brutálně vytrhnout z komfortu. Něco, co otřese všemi jistotami, ať už by to byla válka, změna režimu, nebo epidemie. Naši rodiče na to zvyklí jsou, ti těch otřesů zažili několik.

Jako ředitel asociace festivalů, které jeden po druhém padaly, jste tehdy asi zažíval krušné chvíle, je to tak?

Pro někoho byla pandemie dlouhou dovolenou, já jsem naopak tolik práce asi nikdy předtím v životě neměl. Covid-19 pro nás byl velká škola flexibility. Věci, které se normálně procesují třeba celý rok, jsme se museli naučit dělat za týden. Protože pokud to za týden nezvládneme, nebude to vůbec.

Pročistila pandemie počet festivalů?

Určitě ne v tom prvním pocovidovém roce, tím myslím 2022. Třeba v západní Evropě akcí naopak přibýlo. Umělci chtěli po pauze hrát, takže na turné vyrazili snad úplně všichni. A všechno bylo vyprodané. Společnost měla spoustu peněz, které ušetřila, protože je pořádně neměla za co utrácet. O rok později, tedy letos, přišlo vystřízlivění, kdy si lidi i vlivem makroekonomické situace mnohem víc vybírali, kam pojedou. V globálu tak sezona 2023 nebyla příliš dobrá. Rok 2024 bude o určování nového normálu.

Traduje se, že v Česku je v poměru na člověka nejvíce hudebních festivalů.

Máte tušení, kolik přesně jich je?

Také jsem to mnohokrát slyšel, ale nevěřím tomu. Osobně si nemyslím, že by hudební festivaly byly nějaké naše národní specifikum. Jsme ale zase u toho, že neexistuje pořádná definice, co je to hudební festival. Navíc „festival“ je extrémně nadužívaný pojem. V časopise Headliner kdysi udělali průzkum, kde nastavili rozumná kritéria, a došli k číslu 450, a to včetně různých pivních slavností. My ve FESTAS jsme během covidu došli k číslu 160. Filtrem byla podmínka, aby se akce konala většinou mimo město, byla vícedenní, na více scénách a s uzavřeným areálem.

A pokud se nebavíme o kvantitě, ale o kvalitě?

Pak je pravda, že na počet obyvatel máme opravdu hodně kvalitních festivalů. Co mě naopak štve, jsou městské slavnosti. U některých nejde o žádnou tradici, ale o čistokrevný nástroj politického boje v tom smyslu, že starosta si vezme z městského budgetu peníze a postaví městské slavnosti. Jsou zadarmo, a tak si pomocí nich a za peníze lidí sbírá politické body. To ve výsledku festivalovému prostředí škodí ze všech úhlů pohledu. U interpretů to vyhání ceny honorářů a lidi si zase zvykají, že za živou kulturu se nemusí platit. Městské slavnosti tak v důsledku vytváří nefér konkurenční tlak na standardní festivaly.

Jste úzce spojen s festivaly Let It Roll a Mighty Sounds, což jsou žánrově poměrně rozdílné akce. Čím se na nich zabýváte?

Jednu věc mají společnou, v obou případech jde o subkulturní akce pro publikum, které má vyhraněné vidění světa. A co dělám, můžu zjednodušeně označit jako shánění peněz. Mighty Sounds jsou moje srdcovka a řeším pro ně obchodní partnery, sponzorskou agendu. Na Let It Roll je moje role jiná, jde o moji hlavní pracovní náplň. Starám se o chod firmy Beatworx, pod kterou Let It Roll spadá. Zaměřuju se na vztahovou, obchodní, rozpočtovou a ekonomickou stránku. Suki (Zdeněk Souček, pozn. redaktora) je skvělý produkční, tak má na starosti tuto stránku. Společně pak řešíme booking a marketing.

Na Let It Roll vozíte hvězdná jména elektronické scény. Dá se obecně říct, kolik stojí v porovnání s klasickými kapelami?

To srovnání nelze udělat úplně jednoduše. U klasických festivalů přijede hromada kamionů, zatímco DJ může z letiště přijet v taxíku sám s kufrem, maximálně ještě s tour manažerem. Na druhou stranu má s vystoupením DJe promotér obrovské náklady v tom ohledu, aby byla show atraktivní. V elektronické hudbě je stage součástí zážitku, musí jít o celkově silný audiovizuální zážitek. Náklady na podium pro DJe oproti klasické kapele jsou

neporovnatelné. Co tedy mají kapely v nákladech, my máme v rozpočtech na stage.

Na Let It Roll jezdí podle vašich informací diváci ze 70 různých zemí. Zohledňujete tento fakt při přípravě? Například o cateringu asi musíte přemýšlet jinak, než kdybyste očekávali výhradně české publikum. Zrovna catering šel nahoru napříč všemi festivaly. I Češi mají zvýšená očekávání

Městské slavnosti s hudbou zdarma škodí ze všech úhlů pohledu.

a doby, kdy byl k mání jen párek v rohlíku, langoš a čínské nudle, jsou naštěstí pryč. Prozradím ale jednu věc, na kterou jsme opravdu pyšní. Dlouho jsme měli v hlavě, že uděláme festival bez jediné toitoiky. A v roce 2023 se to opravdu stalo. Museli jsme vymyslet vlastní systém distribuce vody a odpadních vod Waterworx a sami si ho postavit. Ale povedlo se a jsme na to náležitě pyšní.

Jste u konce. Co pro vás v dnešní době znamená rock'n'roll?

Nová deska The Rolling Stones je pro mě symbol rock'n'rollu. Všem o ní vyprávím, slyšel jsem ji snad padesátkrát. ☒